

Weest waakzaam (*Jesaja 63,16b-17.19b; Marcus 13,33-37; Eerste zondag van de advent, 3 december 2017*), Theo Brock

Vandaag maken we een nieuwe start. Deze eerste zondag van de advent is tevens het begin van een nieuw kerkelijk jaar waarin het Evangelie volgens Marcus een belangrijke gids zal zijn op onze geloofstocht. Ik wil daarom allereerst even stil staan bij de evangelist Marcus. Het evangelie volgens Marcus is het kortste, maar hoogstwaarschijnlijk ook het oudste van de vier evangeliën. Die van Matteüs, Lucas en Johannes zijn uitgebreider maar wel schatplichtig aan de teksten van Marcus. Marcus verrichtte zendingswerk in Rome. Wellicht zijn de getuigenissen over Jezus van de apostel Petrus, de eerste paus in Rome, een belangrijke bron van informatie voor zijn evangelie.

Het is in eerste instantie voor de christenen van Rome, en ter ondersteuning van hun geloof, dat Marcus zijn evangelie heeft geschreven. Deze eerste christenen maakten een moeilijke periode door. Ze hadden veel te lijden onder het regime van de wrede keizer Nero. Ze werden vervolgd, gemarteld en ter dood veroordeeld, waaronder ook Petrus en Paulus. Hierdoor werd de jonge geloofsgemeenschap zwaar op de proef gesteld. Marcus wilde zijn medegelovigen meegeven dat de verrezen Jezus Christus bovenal de Messias is die gekruisigd werd omdat Hij openlijk opkwam voor kwetsbare mensen en onrecht aan de kaak stelde. De kruisdood was de doodstraf voor slaven en rechtelozen, mensen waarmee veel christenen in Rome zich konden identificeren. Meer dan de andere evangeliën benadrukt het evangelie van Marcus dan ook dat er geen Pasen is zonder Goede Vrijdag, geen opstanding zonder lijden, en dat iedereen die Jezus echt wil volgen ook zijn kruis zal moeten opnemen. In het evangelie van Marcus vinden we geen geromantiseerd kerstverhaal over de geboorte van Jezus in een stalletje met herders en wijzen uit het oosten. Ook de evangelietekst van Marcus op deze eerste adventszondag draagt niet direct bij aan een romantische kerstvoorbereiding. Maar daarover straks meer.

In de advent krijgt de profeet Jesaja namelijk het eerste woord met een smeekbede. We hoorden zijn indringende woorden: *'U Heer, bent onze vader - Scheurde U maar de hemel open om af te dalen – Wij zijn de klei, door U gevormd – Zie op ons neer, wij zijn uw volk'*. In deze verzen klaagt Jesaja over Gods afzijdigheid en smeekt Hem om weer om te zien naar zijn volk dat na de Babylonische ballingschap is teruggekeerd. Thuisgekomen in Jeruzalem voelen de teruggekeerde ballingen zich vijandig ontvangen, niet begrepen, en dus noch steeds ontheemd. De profeet klaagt zijn nood bij God in het besef dat zijn volk mede debet is aan de chaos en onzekerheid die is ontstaan. Jesaja gebruikt voor zijn ontredder volk het beeld van kinderen die beseffen dat hun vader alle reden heeft om boos op hen te zijn; maar ook van kinderen die toch durven vertrouwen op een herstelde relatie met hun vader. Een mooie beeldspraak want een liefhebbende vader of moeder zal altijd willen dat het goed komt. Zelfs met het meest opstandige kind zal een liefhebbende ouder bereid zijn om een nieuwe start te maken.

Zo bezien past deze eerste lezing van Jesaja bij de advent, omdat de advent een uitnodiging tot inkeer is, een periode om opnieuw tot leven te komen waardoor er nieuwe kansen kunnen ontstaan. Verwachting en toekomst staan in de advent centraal, ook als de omstandigheden uitzichtloos lijken. Jesaja wil ons het volgende doen geloven: Geef niet toe aan doemdenken en blijf, ook in slechtere tijden, openstaan voor het mysterie en de inspiratie die wij God noemen, want dan mogen we hopen op een betere toekomst. Daarbij hoort wel gewetensonderzoek en een geëngageerd leven, want, als we op de woorden van Jesaja mogen vertrouwen, als we bereid zijn met vreugde gerechtigheid te beoefenen, dan komt God ons tegemoet. Verwachting en de hoop op een betere toekomst staan dus in

de advent centraal. Wie uitkijkt naar een beter toekomst, en daar actief aan wil werken, is ook waakzaam. Dat brengt ons bij de evangelielezing van Marcus.

In de korte evangelielezing wil Marcus zijn tijdgenoten, en natuurlijk ook ons, oproepen tot alertheid. Tot drie keer toe horen we in de parabel de oproep van Jezus om waakzaam te zijn. Het is de spreekwoordelijke deurwaarder van het huis, die in het bijzonder deze opdracht krijgt. Het gaat Jezus echter niet om waakzaamheid in de zin van het goed afsluiten van de voor- en achterdeur om dieven buiten de deur te houden. Jezus doelt meer op waakzaamheid m.b.t. onze relatie met God, medemensen en de schepping. Welbeschouwd zijn wij allen deurwaarders van het kostbare geschenk dat leven heet. Jezus roept ons op hiermee geïnspireerd om te gaan in de tijd die ons gegeven is. Waakzaamheid staat tegenover onverschilligheid. Waakzaamheid strookt ook niet met de gemakzucht van een louter afwachtende houding tot Gods Koninkrijk komt aanwaaien. Integendeel, voor dat Koninkrijk moeten we actief de handen uit de mouwen steken. De waakzaamheid waar Jezus op doelt is eigenlijk een ander woord voor betrokkenheid. Betrokkenheid in het besef dat iedere dag van ons leven Christus op de een of andere manier bij ons aan kan kloppen in de gedaante van een mens die liefde en barmhartigheid vraagt en geeft. Niet voor niets is als intermezzo tussen de lezingen van vandaag het lied *'Midden onder u staat Hij die gij niet kent'* gezongen. Dit lied drukt het geloof uit dat Jezus elke dag in ons leven komt als we naar zijn woorden en daden leven, en zijn Blijde Boodschap concreet maken in het leven van alledag.

We zouden deze houding spirituele waakzaamheid kunnen noemen. Bij deze spirituele waakzaamheid gaat het om zien, bewogen worden en hierdoor in beweging komen. Door bezig te zijn met deze drie stappen ZIEN, BEWOGEN WORDEN en IN BEWEGING KOMEN kunnen we de spiritualiteit van ons persoonlijke leven en van onze geloofsgemeenschap voeden. Geïnspireerd door Franciscus van Assisi wil ik daar kort bij stilstaan. De spiritualiteit van het zien: Dat is oog hebben voor de schoonheid en het mysterie van de schepping. Dat is dus ook God in jezelf ontdekken en op zoek gaan naar bezieling. Het is ook de tekenen van de tijd herkennen en de werkelijkheid onder ogen zien, zowel positieve ontwikkelingen als onrecht. De spiritualiteit van het zien is de blik aanscherpen voor wat wij met onze talenten kunnen bijdragen aan een mooiere wereld. Het is alert in onze leefomgeving waarnemen wat een medemens nodig heeft in geestelijk en materieel opzicht. De spiritualiteit van het bewogen worden. Dat is mededogen hebben voor al wat leeft in het besef dat de aarde ons geschonken is. Het is dus ook je eigen leven als een geschenk ervaren en ieder mens als een van je broeders of zusters beschouwen. De spiritualiteit van het bewogen worden is met hart en ziel meeleven met de ander, vooral met hen die het moeilijk hebben en kwetsbaar zijn. Het is weigeren om onverschillig te zijn. De spiritualiteit van het in beweging komen. Dat is je als rentmeester gedragen van de aarde die je bewoont inclusief je eigen lichaam. Dat is respect tonen voor de eigenheid van de ander en de ander onbevooroordeeld tegemoet treden. De spiritualiteit van het in beweging komen dat is ieders dienaar willen zijn maar niemands slaaf. Het is de ander helpen zoals jezelf geholpen zou willen worden. Het is ook in vreugde door het leven gaan en die vreugde delen met anderen.

Zo bezien is de oproep van zo'n tweeduizend jaar geleden om waakzaam in het leven te staan, blijvend actueel. Ik wens u toe dat deze advent een leertijd mag zijn in spirituele waakzaamheid. Kern van het evangelie is het visioen van Gods Koninkrijk op aarde levend houden. Immers, overal waar mensen zorg dragen voor zichzelf, voor elkaar en voor hun leefomgeving, hoe bescheiden dan ook, gloort er iets van een stralende toekomst, is er iets te zien van het licht van Kerstmis.